

Kognitív kommunikáció

ELLENŐRZŐ LISTA

szerzett agysérülés esetén (CCCABI-HU)

Szűrőteszt logopédusok,
hang-, beszéd- és nyelésterapeuták számára

Sheila MacDonald SLP(C)

Fordította Szabó Edina, PhD, és Rita Lenhardt, DHSc, CCC-SLP 2024.

KOMMUNIKÁCIÓ ÉS AGYSÉRÜLÉS

- A szerzett agysérülések (ABI) súlyosságától függetlenül komplex kognitív, kommunikációs, fizikai és érzelmi károsodásokhoz vezethetnek, amelyek interdiszciplináris felmérést igényelnek.
- Ez Az ellenőrző lista, a CCCABI, azonosítja azokat a kommunikációs nehézségeket, amelyekkel a hang-, beszéd- és nyelésterapeutának vagy logopédusnak foglalkoznia kell. Kommunikációs zavarok ABI után:
  - A jelentett incidencia arány meghaladja a 75%-ot.
  - Kialakulásának okai a legkülönbözőbbek lehetnek, többek között: gépjármű-baleset, esés, sportsérülések, fejt ért ütések, stroke, neurológiai kórképek, szívroham, penetráló fejsérülés stb.
  - A kommunikációs nehézség tünetei jelentkezhetnek a megértés, a beszéd, az olvasás, az írásbeli kifejezés és a szociális interakciók területén.
  - Érintettek a kommunikációhoz nélkülözhetetlen rendszerek (hangképzés, beszédmozgásokért felelős izmok, nyelvi rendszer, szóhozzáférés, fluencia, kogníció, gondolatok rendszerezése).
  - Enyhébb agysérülés vagy agyrázkódás után is előfordulhat.
- A kognitív-kommunikációs hiányosságok a figyelem, a memória, a szervezés, az érvelés, a végrehajtó funkciók, az önszabályozás vagy a csökkent információfeldolgozás a mögöttes kognitív vagy gondolkodási nehézségekből erednek.
- A kommunikációs készségek elengedhetetlenek a mindennapi életben való boldoguláshoz. A kommunikációs zavarok alááshatják a társadalmi részvételt, a családi interakciókat, a szakmai és tanulmányi sikereket.
- A hang-, beszéd- és nyelésterapeuták, logopédusok olyan egészségügyi szakemberek, akiket a kommunikációs zavarok felismerésére, felmérésére és kezelésére képeztek ki.
- A szerzett agysérülés (ABI) átfogó nyelvi, kommunikációs értékelése a kidolgozott nemzetközi standardok alapján javasolt (Togher et al, 2014).
- Az átfogó nyelvi, kommunikációs értékelés magába foglalja az interjút, a kórtörténet áttekintését, a sérülés előtti működés elemzését, a standardizált tesztek felvételét és értelmezését, a kvalitatív értékelést és a valós életbeli kommunikáció funkcionális értékelését.
- A CCCABI kommunikációval kapcsolatos referenciamutatókkal jelzi előre a logopédiai intervenció szükségességét, így támogatja az érintetteket a logopédiai/kommunikációs terápiához való hozzáférésben.

CCCABI HASZNÁLATA

- A CCCABI egy olyan eszköz, amelyet arra terveztek, hogy segítsen felderíteni azokat az agysérülést követő kommunikációs nehézségeket, amelyek indokolják az érintett személy logopédushoz/hang-, beszéd- és nyelésterapeutához való irányítását.
- A CCCABI csak egy ajánlott szűrővizsgálati eszköz, nem helyettesíti az átfogó nyelvi, kommunikációs értékelést, diagnózis felállítására nem alkalmas.
- A nem logopédus vagy nem hang-, beszéd- és nyelésterapeuta szakemberek referenciaképpen használhatják a CCCABI-t, döntéshozatalhoz, hogy szükséges-e logopédushoz, hang-, beszéd és nyelésterapeutához irányítani a páciens.
- A logopédusok/hang-, beszéd- és nyelésterapeuták használhatják a CCCABI-t a kezdeti kapcsolatfelvételnél a szűréshez, az első interjú, az ágy melletti felmérés vagy a klinikai nyomon követés alkalmával, a későbbi átfogó értékelés megtervezéséhez.
- A kognitív-kommunikációs nehézségek fennállásának, funkcionális hatásának és súlyosságának további elemzése a vizsgálatot végző logopédus/hang-, beszéd- és nyelésterapeuta feladata.

INSTRUKCIÓK

- A páciens érdemes egy kommunikációs partner (család, barátok) jelenlétében kikérdezni, mivel előfordulhat, hogy a szerzett agysérülésben érintett személy nincs tisztában az állapotával, károsodásait nem ismeri fel.
- Pipával jelölje a felmérés során megjelenő összes nehézséget (✓).
- Speciális rögzítési lehetőség (S) jellel jelölni a vizsgált személy által jelzett nehézségeket, (M) jellel a mások által jelzett nehézségeket és (F) jellel a felmérést végző személy által megfigyelt nehézségeket. Ez nem kötelező.
- Ha 1 vagy több nehézséget észlel, kérjen hozzájárulást és javasoljon a páciensnek egy átfogó nyelvi, kommunikációs vizsgálatot.

Páciens: _____ Hozzá tartozó/gonozó: _____
 Terapeuta: _____ Dátum: _____

Mindennapi funkcionális kommunikáció (tevékenységek/részvétel)

Csökkent mennyiség, minőség, hatékonyság, sebesség, gyakoriság, függetlenség vagy kitartás a beszédben.
 Megváltozott a sérülés óta:

1.	☐ Nehézségek a családi vagy szociális kommunikációban
2.	☐ Nehézségek a közösségi kommunikációban (üzletek, szolgáltatások, internet, telefon, egészségügyi, pénzügyi és hivatalos ügyintézés)
3.	☐ Nehézségek a munkahelyi kommunikációban
4.	☐ Nehézségek az iskolai kommunikációban, tanulmányi teljesítményben
5.	☐ Nehézségek a problémamegoldáshoz, döntéshozatalhoz, önérvényesítéshez szükséges kommunikációban

Specifikus funkcionális nehézségek (ellenőrizze az összes pontot). Ha problémát észlel, **forduljon logopédushoz/hang-, beszéd- és nyelvésterapeutához.**

<p>Auditív megértés és információfeldolgozás</p> <p>Lehetséges tényezők:</p> <p>hallás, figyelem, memória, receptív nyelv, megértés, összegzés, érvelés és az információfeldolgozás sebessége</p>	<p>6. ☐ Az elhangzottak hallása, hangérzékenység, fülzúgás – Audiológushoz irányítani</p> <p>7. ☐ A szavak és mondatok megértése</p> <p>8. ☐ Hosszabb szövegek megértése (társalgás, előadás, hírek, TV)</p> <p>9. ☐ Összetett tartalmak megértése (humor, árnyalt, burkolt információk)</p> <p>10. ☐ Az információk integrálása – Nem tudja „összeilleszteni” az információkat, hogy abból következtetést vonjon le vagy megértse a lényegét</p> <p>11. ☐ Hajlamosság a beszélgetés félreértésére vagy félreértelmezésére</p> <p>12. ☐ Figyelem összpontosításának képessége az elhangzottakra (figyelemelterelés, fáradtság, érdeklődés)</p> <p>13. ☐ Figyelem átirányítása egyik beszélőlőről a másikra</p> <p>14. ☐ Beszélgetésben maradás, tématarás</p> <p>15. ☐ Gondolatok észben tartása beszélgetés vagy hallgatás közben</p> <p>16. ☐ Friss beszélgetések, események, új információk felidézése</p>
<p>Kifejezés, diskurzus és társas kommunikáció</p> <p>artikuláció, szótalálás, nyelv, memória, figyelem a társas kommunikáció során, fáradás, beszédfolyamatoság, érvelés, végrehajtó funkciók, szociális kogníció, percepció, önszabályozás</p>	<p>17. ☐ Beszédhangok, izommozgások, hangképzés, fluencia, dadogás</p> <p>18. ☐ Szótalálás, szóelőhívás, adott szóra gondolás, szókincs és szó kiválasztás</p> <p>19. ☐ Mondattervezés, mondatalkotás és grammatika</p> <p>20. ☐ Beszélgetés kezdeményezése</p> <p>21. ☐ Beszédtémák felvetése, mondanivaló kitalálása, kifejtés, hozzáfűzés</p> <p>22. ☐ Homályos, nonszociális, dezorganizált beszélgetés</p> <p>23. ☐ Túlzottan beszédes, zavaros, összefüggéstelen, fecsegő beszélgetés</p> <p>24. ☐ Nem szerencsés szociális megjegyzések (impulzivitás, harag, káromkodás, viccelődés, témaválasztás)</p> <p>25. ☐ Nonverbális készségek (szemkontaktus, személyes tér, arckifejezés, hangtónus, modorosságok, gesztusok)</p> <p>26. ☐ A beszélőpartner jelzéseinek, érzelmeinek, a kontextusnak és nézeteknek érzékelése vagy</p>
<p>Olvasás utáni szövegértés</p> <p>bármilyen írott anyag, nyomtatott vagy elektronikus</p>	<p>27. ☐ Szemészeti problémák (látás: kettős látás, homályos látás, látótér kiesés, követés, fájdalom, fáradás, szédülés) – Optometristához, szemészorvoshoz</p> <p>28. ☐ Betűk vagy szavak dekódolása, folyamatos hangos olvasás</p> <p>29. ☐ Mondatok,</p> <p>30. ☐ Olvasott információ</p> <p>31. ☐ Az olvasottakra való odafigyelés, mindent kétszer kell elolvasni</p> <p>32. ☐ Csökkent olvasási állóképesség (Olvasási idő jelenleg: ...perc. Olvasási idő sérülés előtt: ...perc)</p>
<p>Írásbeli kifejezőkészség</p> <p>bármilyen írott anyag, nyomtatott vagy elektronikus</p>	<p>33. ☐ Az írás fizikai vonatkozásai, kéz mozgása – Foglalkozás terapeutához (ergoterapeutához) irányítani</p> <p>34. ☐ Szavak írása</p> <p>35. ☐ Mondatépítés, gondolatok megfogalmazása írásban (mondatalkotás)</p> <p>36. ☐ Gondolatok rendszerezése írásban (írásbeli kommunikáció)</p> <p>37. ☐ Helyesírási nehézségek, a sérülés előtti képességekhez képest</p>
<p>Gondolkodás, érvelés, problémamegoldás, végrehajtó funkciók, önszabályozás</p> <p>(kommunikációhoz szükséges képességek)</p>	<p>38. ☐ Belátás, tudatosság, probléma felismerése</p> <p>39. ☐ Döntéshozatal és annak kifejezése (tények megismerése, tények mérlegelése, döntés)</p> <p>40. ☐ Beszélgetés anélkül, hogy túlterhelt, feldúlt vagy visszahúzódnó lenne</p> <p>41. ☐ A kevésbé releváns információk kiszűrése, prioritásokra, főbb pontokra való összpontosítás</p> <p>42. ☐ Rendszerezés, integrálás, elemzés, következtetés, összkép meglátása</p> <p>43. ☐ Összegzés, lényeg megragadása, következtetések levonása</p> <p>44. ☐ Ötletelés, ötletek generálása, alternatívák megfogalmazása, kreatív gondolkodás</p> <p>45. ☐ Tervezés, rangsorolás, végrehajtás, nyomon követés,</p>
<p>Összesítés</p>	<p>_____ Azonosított kommunikációs problémák száma</p>